HANDLEIDING

Uniforme benadering Seveso-zorgbedrijven 2024

SEVESO inspectiediensten

Veilige industrie, zaak van ons allen

Inhoud

1. Inleiding 2

2. Randvoorwaarden 5

2.1. Doelstelling en resultaat 5

2.2. Definitie Seveso zorgbedrijf 6

2.3. Criteria aanwijzing Seveso zorgbedrijf 7

2.4. Criteria voor de status zorgbedrijf-af 9

3. Verantwoordelijkheden 11

3.1. Rol RMO 11

4. Interventiemiddelen 13

5. Werkwijze 15

5.1. Zorgnotitie 15

5.2. Stroomschema aanwijzing zorgbedrijf 16

5.3. Stroomschema actualiteit en status zorgbedrijf-af 18

6. Communicatie 19

6.1. Stroomschema communicatie 20

Bijlage 1: Taken en verantwoordelijkheden 21

Bijlage 2: Voorbeelden zorgnotitie 23

1. Inleiding

Landelijk zijn er ongeveer 450 Seveso-bedrijven waarvan een klein deel op het gebied van veiligheid structureel onder de maat presteert. Toezichthouders spelen bij deze bedrijven kort op de bal. Om de afspraken over de aanpak van deze bedrijven duidelijk vast te leggen en de informatie richting bestuurders en management eenduidig te communiceren, kunnen bedrijven worden aangewezen als Seveso-zorgbedrijf en wordt een zorgnotitie opgesteld.

In het Bestuurlijk Omgevingsberaad (BOB) is enkele jaren geleden afgesproken om gezamenlijk een gespecialiseerde aanpak op te stellen voor Seveso-bedrijven die de regels structureel onvoldoende naleven. Hiertoe heeft Bureau SEVESO+ (destijds Bureau BRZO+) in 2019 een inventarisatie uitgevoerd. Hieruit bleek dat een vergelijkbaar beeld bestond over een mogelijke eenduidige landelijke aanpak van bedrijven die achterbleven. Er was behoefte om eenduidig te werken met ruimte voor regionale invulling. Dit leidde tot de volgende wensen:

1. Eenduidige landelijke definitie Seveso-zorgbedrijven.
2. Landelijk eenduidige interne processtappen.
3. Maatwerk behouden voor de aanpak.
4. Aandachtspunt om in de toekomst het effect van de interventies te kunnen meten.

Deze wensen zijn uitgewerkt in een implementatieplan dat in 2021 in het managementoverleg van BRZO+/SEVESO+ is vastgesteld. Hierin zijn de definitie en randvoorwaarden van een Seveso-zorgbedrijf beschreven met een werkinstructie hoe de zes Seveso-RMO's (regionaal managementoverleg) kunnen komen tot een eenduidige werkwijze van dossiers. Het implementatieplan uit 2021 is vastgesteld door het MO+ en beschikbaar gesteld op Brzoweb.nl. Het plan is via de zes RMO's in de regio's uitgerold.

Eind 2023 is binnen de zes Brzo-OD's (vanaf 1 januari 2024 Seveso-OD's) een project gestart waarin is onderzocht in hoeverre dit implementatieplan is geïmplementeerd en of aanscherping of wijziging nodig is. Dit project liep vanuit het Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel, pijler 2: *Visitatie omtrent de*

eenduidige toepassing aanpak zorgbedrijven Brzo inclusief koppeling met de regionale overleggen. Met als gedefinieerd resultaat: *de aanpak zorgbedrijven wordt bij alle zes Brzo OD's op een uniforme wijze toegepast en gemonitord.* Een uniforme werkwijze en monitoring zijn hierin centraal gesteld.

Als eerste zijn begin 2023 in het managementoverleg van de zes Seveso-OD's de algemene ervaringen geïnventariseerd. Het bleek dat in iedere regio het implementatieplan wordt gebruikt, maar dat er op eigen wijze invulling aan wordt gegeven. November 2023 is een uitgebreidere inventarisatie uitgevoerd onder de landelijke regio-coördinatoren van de Seveso-OD's. Ook heeft afstemming plaatsgevonden met vertegenwoordiging van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) en de veiligheidsregio's (VR).
Op basis van deze inventarisaties is vastgesteld dat bovenstaande 4 uitgangspunten uit het implementatieplan van 2021 nog actueel zijn. Voor deze handleiding zijn daarom dezelfde uitganspunten gehanteerd.
De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het implementatieplan zijn:

- Er zijn criteria toegevoegd wanneer een bedrijf zorgbedrijf-af is.
- Er zijn overzichtelijke stroomschema's toegevoegd met de acties en beslismomenten wanneer sprake is van een zorgbedrijf en wanneer niet.
- Er zijn twee voorgestelde lay-outs van een zorgnotitie opgenomen in de bijlagen. In beide lay-outs is meer aandacht voor het toetsen aan de criteria. Dit geldt voor zowel de aanwijzing van een bedrijf als zorgbedrijf als het besluit dat hier geen sprake meer van is.
- De communicatielijnen zijn verduidelijkt en opgenomen in een stroomschema.
- Actualisatie naar de Omgevingswet (OW) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Een mogelijk vervolgproject is het meten van het effect van de toegepaste interventies, zoals aangegeven in het 4^{e} uitgangspunt. Hiermee kan worden bekeken welke interventie op welk moment voor wel type zorgbedrijf het meest effectief is. Dit is in dit plan nog niet meegenomen.

Een tweede vraag die in de toekomst kan worden onderzocht is hoe de inspectiepartners gezamenlijk kunnen werken aan een zorgdossier en deze op een voor elke dienst bereikbare plek kunnen opslaan. Een mogelijkheid die onderzocht kan worden is of dit in de GIR2.0 kan.

2. Randvoorwaarden

2.1. Doelstelling en resultaat

Ten eerste wordt stilgestaan bij het doel van het aanwijzen van een bedrijf als Seveso-zorgbedrijf. Waarom wijzen de gezamenlijke diensten een bedrijf aan als zorgbedrijf? Dit is tweeledig en in onderstaand kader uitgeschreven.

Doel aanwijzing zorgbedrijf

1. Gezamenlijk kunnen bepalen welke extra interventiemiddelen nodig zijn om de veiligheidsprestaties en -risico's bij het bedrijf te verbeteren,
   het uitvoeren van deze extra interventie(s) met de juiste mensen en middelen en het monitoren van het effect.
2. Opstellen van een zorgnotitie met daarin de zorgen en de (voorgestelde) extra interventiemiddelen, zodat de bestuurders van omgevingsdiensten, NLA en VR's te allen tijde uniform kunnen worden geïnformeerd over de actuele stand van zaken over de zorgen van de veiligheidsrisico's bij deze bedrijven.

Om deze doelen nader uit te werken en te kunnen realiseren is deze handleiding opgesteld.

Doel Handleiding uniforme benadering Seveso-zorgbedrijven

Het opstellen van landelijk uniforme afspraken over een gezamenlijke aanpak bij zorgbedrijven waar alle regionale diensten en inspectiepartners zich aan conformeren.
Heldere weergave van de processtappen in de besluitvorming omtrent de status van een zorgbedrijf en in de communicatie hierover.

Om dit te bereiken is een definitie van een Seveso-zorgbedrijf opgesteld (paragraaf 2.2) en zijn criteria opgesteld voor de beoordeling van de status als zorgbedrijf (paragraaf 2.3 en 2.4). Verder zijn in hoofdstuk 4 de mogelijke interventiemiddelen beschreven. De werkwijze staat in hoofdstuk 5.

2.2. Definitie Seveso-zorgbedrijf

Een Seveso-zorgbedrijf is een bedrijf waarvan het inspectieteam (Seveso-OD, NLA en VR en eventueel de waterkwaliteitsbeheerder als adviseur) verwacht dat met het normale inspectieregime en toezicht en handhaving niet voldoende naleefgedrag wordt bereikt en/of de risico's op zware ongevallen onvoldoende worden beheerst. Het gaat om bedrijven die om meerdere redenen achterblijven of terugvallen in de naleving. Een bedrijf kan een zogenaamde niet-kunner zijn (bijvoorbeeld een bedrijf dat recent onder de Seveso-regelgeving valt en nog geen goed werkend VBS-systeem heeft). Er kan ook sprake zijn van een niet-willer (het bedrijf is bekend met de Seveso-regelgeving, maar voldoet hier bewust onvoldoende aan), of iets hier tussenin. Inzicht in dit onderscheid is van belang bij het bepalen van de juiste aanpak en het toepassen van de meest geschikte interventiemiddelen.

Er is sprake van een Seveso-zorgbedrijf als:

1. Het een Seveso-inrichting is, de Seveso-regelgeving van toepassing is en minimaal twee van de drie inspectiepartners van mening zijn dat sprake is van een bovenmatig risico voor werknemers, milieu en/of externe veiligheid, zoals deze zijn beschreven in § 4.2 van het Bal.
   Het streven is dat het een unaniem besluit betreft van de gezamenlijke partners, waarbij alle drie inspectiepartners zich (ernstig) zorgen maken over de risico's en de kans en/of het effect van een zwaar ongeval. Het is echter mogelijk dat niet alle inspecteurs, niet alle regionale coördinatoren en/of niet alle RMO-leden van de inspectiepartners na een toets aan de criteria tot eenzelfde besluit komen. Dit kan bijvoorbeeld omdat een inspectiepartner niet deel heeft genomen aan de laatste inspectie of dat voor de betreffende dienst geen veiligheidsissues spelen. In die gevallen wordt in de zorgnotitie aangegeven dat het geen unanieme zorg is van de drie inspectiepartners en waarom. De notitie volgt vervolgens de normale route langs het regionaal coördinatorenoverleg en het RMO (zie voor de route hoofdstuk 5). Het RMO neemt vervolgens het definitieve besluit, dat gedragen wordt door alle partners. Tevens conformeert het RMO zich er aan dat ze in het traject gezamenlijk optrekken.
2. De gewenste aanpak van het bovenmatige risico prominent gevonden wordt in de Seveso-regelgeving en de handhavingsmogelijkheden van de verschillende

inspectiepartners.
Het betreft dus de zorgen op het ontstaan van een zwaar ongeval en/of dat de risico's hierop onvoldoende worden beheerst.
Zorgen op het gebied van andere wet- en regelgeving kunnen worden meegewogen in het besluit of sprake is van een Seveso zorgbedrijf, maar zijn niet bepalend. Dit betekent dat extra risico's en/of zorgen op het gebied van blootstelling (arbeidsomstandighedenwetgeving) of milieu zoals naleving van de omgevingsvergunning, niet wordt meegewogen in de bepaling of een bedrijf een Seveso-zorgbedrijf is. Er kan in die gevallen binnen een dienst (NLA voor blootstelling, OD voor milieu) wel sprake zijn van een aandachtbedrijf, geïntensiveerd toezicht of verscherpt toezicht, maar niet op basis van de Seveso-regelgeving in § 4.2 Bal.
Deze trajecten en de benodigde en beschikbare interventiemiddelen kunnen naast elkaar bestaan.

2.3. Criteria aanwijzing Seveso-zorgbedrijf

Er zijn diverse aanleidingen om een bedrijf als een Seveso-zorgbedrijf aan te merken. Het uitgangspunt is dat het inspectieteam zich zorgen maakt over de veiligheidsprestaties binnen een bedrijf. Kennis van de inspecteurs en bevindingen uit de periodieke en/of onaangekondigde inspecties vormen de belangrijkste informatiebron voor de aanwijzing van een bedrijf als zorgbedrijf.
De aanleiding kan bij een nieuw zorgbedrijf (onbewust onbekwaam) anders zijn dan bij een notoire overtreder (bewust onbekwaam). De belangrijkste aanleidingen voor beide categorieën zijn twijfel over de technische integriteit van de installaties, de werking van het veiligheidsmanagementsysteem en/of de veiligheidscultuur.

Ervaring van de afgelopen jaren leert dat een afweging op basis van onderstaande criteria een goed objectief beeld geeft. Deze opsomming is niet limitatief en er hoeft geen sprake te zijn van alle criteria om tot het oordeel te komen dat sprake is een zorgbedrijf.

1. Het risicodenken op het gebied van veiligheid is ondermaats. De gevaren en risico's op zware ongevallen zijn onvoldoende in beeld. Dit komt vaker voor bij bedrijven die recent onder de Seveso-regelgeving vallen, de niet-kunners.
2. Een tendens om te zakken in de veiligheidsprestaties. Dit kan blijken uit de inspectieresultaten van de afgelopen jaren. Het bedrijf kan hierin zowel bewust als onbewust onbekwaam zijn.
3. Onvoldoende of niet streven naar verbetering, waarbij de houding of het gedrag (veiligheidscultuur) een bepalende factor is. In deze gevallen is vaak sprake van een reactieve houding. Totdat voor het onderwerp Veiligheidscultuur een inspectiegids is ontwikkeld, betreft dit een kwalitatief oordeel van het inspectieteam. Punten die hierbij van belang zijn, zijn commitment van het management, weinig of niet-gekwalificeerd personeel, de financiële situatie en de economische positie. Dit zijn vaker niet-willers, dus bewust onbekwaam.
4. Relatief veel overtredingen van de Seveso-regelgeving. Hiermee wordt bedoeld dat het aantal en de zwaarte van de overtredingen groter is dan dat men zou verwachten op basis van het type bedrijf en de activiteiten. Daarnaast wordt meegewogen of dit eenmalig is of dat sprake is van meerdere jaren achtereen relatief veel en/of herhaalde overtredingen.
5. Slecht naleefgedrag. De overtredingen van de Seveso-regelgeving worden slecht, niet volledig, niet juist of niet binnen de daarvoor gestelde termijn opgevolgd.
6. Relatief veel incidenten en/of (bijna)ongevallen met Seveso-stoffen.

Een toets aan deze criteria wordt vastgelegd in een zorgnotitie. Deze wordt geïnitieerd door het inspectieteam en uiteindelijk vastgesteld in het regionaal managementoverleg (zie hoofdstuk 5), waarna dit zal worden gecommuniceerd (zie hoofdstuk 6).

Naast bovengenoemde aspecten, kunnen ook externe factoren meegewogen worden om een bedrijf als een Seveso-zorgbedrijf aan te merken. Deze criteria zijn aanvullend en kunnen op zichzelf staand niet leiden tot de aanwijzing als Seveso-zorgbedrijf. Een voorbeeld van deze externe factoren zijn:

7. Relevante externe informatie, bijvoorbeeld van het OM over strafrechtelijke onderzoek(en) bij een bedrijf ten aanzien van de Seveso-regelgeving.

8. Overige externe aanleidingen. Te denken valt aan extra bestuurlijke of media-aandacht, of als elders in de wereld een zwaar ongeval heeft plaatsgevonden bij een gelijksoortig bedrijf en er zorgen zijn dat dit in Nederland ook kan gebeuren.

Zoals eerder aangegeven kunnen bedrijven op basis van risico's en zorgen op het gebied van milieu (voormalig Wabo) ook worden aangemerkt als aandachtbedrijf, achterliggend bedrijf of bedrijf met verscherpt toezicht. Een dergelijk bedrijf kan ook een Seveso-zorgbedrijf zijn, maar dit hoeft niet. Deze aanduidingen zijn complementair.
Een groot verschil is dat bij een Seveso-zorgbedrijf sprake is van zorgen over externe veiligheid, interne veiligheid voor de werknemers en/of het onvoldoende beheersen van de risico's en effecten op zware ongevallen, waarbij meerdere inspectiepartners in meer of mindere mate zijn betrokken.
Als bijvoorbeeld alleen sprake is van veel overlast in de omgeving, ernstige milieuovertredingen, risico's voor de gezondheid van omwonenden door de normale bedrijfsactiviteiten, kan dit bedrijf dus een aandachtbedrijf zijn voor het onderdeel milieu, maar hoeven er geen extra risico's te zijn op een zwaar ongeval.
Hetzelfde geldt voor ernstige zorgen over de veiligheid van de werknemers en blootstelling aan gevaarlijke stoffen tijdens normale bedrijfsomstandigheden. Een dergelijk bedrijf kan dan een aandachtbedrijf zijn vanuit de Nederlandse Arbeidsinspectie, maar niet vanuit de Seveso-regelgeving.

2.4. Criteria voor de status zorgbedrijf-af

Door de aanpak van een bedrijf te veranderen en/of te intensiveren met extra interventiemiddelen (zie hoofdstuk 4), zal het bedrijf naar verwachting de veiligheidsprestaties verbeteren. Het is van belang regelmatig te bezien hoe een Seveso-zorgbedrijf inmiddels scoort. Als een opwaartse tendens wordt vastgesteld, is er een moment waarop de zorgstatus kan worden opgeheven. De voorbereiding van deze beslissing ligt bij het inspectieteam dat de laatste aangekondigde of onaangekondigde inspectie heeft uitgevoerd. Daarnaast kan een uitgevoerde interventie als een management- of directieoverleg het startpunt zijn. In die gevallen geeft het RMO de opdracht aan het inspectieteam de zorgstatus opnieuw te overwegen.

Uit de zorgbedrijvenaanpak van de afgelopen jaren is gebleken dat het voor een team soms lastig is om dit objectief te bepalen en om een bedrijf niet ‘voor de zekerheid’ nog een jaar aan te merken als zorgbedrijf. Om deze reden zijn in deze handleiding criteria opgenomen waaraan getoetst kan worden om dit besluit helderder te maken.
Het is altijd mogelijk dat op basis van de actuele inzichten wordt besloten dat een bedrijf geen zorgbedrijf meer is en dat dit een jaar later (om andere op dat moment nog niet bekende redenen) weer wordt aangemerkt als zorgbedrijf.

De criteria waaraan getoetst kan worden zijn:

1. Is nog steeds sprake van de criteria waardoor het bedrijf aangewezen was als zorgbedrijf?
2. Beoordeel het effect van de extra ingezette interventiemiddelen. Is de situatie hierdoor aantoonbaar verbeterd?
3. Moet het komende jaar nog een extra interventie (zie hoofdstuk 4) worden ingezet, of kan worden volstaan met het ‘gewone’ toezichtregime? Als dit laatste het geval is, is in principe geen sprake meer van een zorgbedrijf.
4. Is er een andere reden op basis van de criteria waarom het bedrijf zou moeten worden aangemerkt als zorgbedrijf? En is er dus een extra interventie nodig?

Een toets aan bovenstaande criteria wordt vastgelegd in een aangepaste zorgnotitie. Een zorgnotitie met het advies om een bedrijf zorgbedrijf-af te maken, dient op eenzelfde wijze in de routing te worden gebracht als bij de aanwijzing als een zorgbedrijf.
Goede communicatie hierover naar alle belanghebbenden is van belang om te voorkomen dat een bedrijf gevoelsmatig niet van de lijst van zorgbedrijven afkomt (zie ook hoofdstuk 6).

3. Verantwoordelijkheden

De rol van de Seveso-toezichthouders vanuit de OD's, VR's en de NLA is het gezamenlijk als regionaal inspectieteam opstellen van een zorgnotitie, indien wordt voldaan aan de criteria uit paragraaf 2.3 of 2.4. Hieraan kan de waterkwaliteitsbeheerder indien van toepassing een bijdrage leveren.
De zorgnotitie is een gezamenlijk product van de drie inspectiediensten. Bij voorkeur wordt deze in een gezamenlijk overleg opgesteld. Als dit niet mogelijk is, kan de inspectieleider of de OD-inspecteur als coördinerend bevoegd gezag het initiatief nemen, maar het blijft een gezamenlijk product. Als de notitie is opgesteld, zorgt de OD-inspecteur dat deze via het regionaal coördinatorenoverleg (RCO) wordt ingebracht in het RMO, waar wordt besloten of dit bedrijf inderdaad wordt aangemerkt als een Seveso-zorgbedrijf.
De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende actoren (inspectieteam, RCO, RMO) is uitgewerkt in bijlage 1.
Het besluit of een bedrijf al dan niet een Seveso-zorgbedrijf is en welke extra interventiemiddelen worden ingezet, wordt vastgesteld in het RMO. Daarom wordt hieronder de rol van het RMO en de werkwijze ten aanzien van de zorgbedrijven toegelicht.

3.1. Rol RMO

Het aandragen van een potentieel Seveso-zorgbedrijf of het voorstel om de status op te heffen, ligt bij het inspectieteam, waarna de regionale coördinatoren dit beoordelen en het zorgdossier wordt doorgezet naar het RMO. Het RMO speelt een cruciale rol in het aanwijzen van Seveso-zorgbedrijven. Daarnaast worden in het RMO de toe te passen interventiemiddelen vastgesteld.
Het RMO bestaat uit de leidinggevenden van alle Seveso-inspectiepartners, soms aangevuld met ILT en het Openbaar Ministerie. In het RMO worden tactische besluiten over het inspectieprogramma en de (handhavings)aanpak van specifieke (Seveso-)bedrijven genomen. Een vast onderwerp op de agenda zijn de Seveso-zorgbedrijven.

Als het OM aansluit bij het RMO, is de verbinding tussen bestuurs- en strafrecht aanwezig en kan snel geschakeld worden in de aanpak wanneer blijkt dat een bedrijf meer kenmerken vertoont van het bewust niet naleven van de regelgeving. Dit betekent dat de aanpak van deze bedrijven niet alleen op uitvoerend niveau tussen de partners structureel wordt afgestemd, maar ook op tactisch niveau. Als het OM niet aansluit bij het RMO, kan worden besproken of het OM op een andere wijze moet of kan worden betrokken, bijvoorbeeld via een casusoverleg.
De rol van overige partners, zoals ILT, bij de bespreking van de Seveso-zorgdossiers is adviserend en eventueel het aanleveren van aanwezig externe informatie die van belang kan zijn bij het besluit of sprake is van een Seveso-zorgbedrijf.

In het RMO wordt besloten over de zorgstatus van een Seveso-zorgbedrijf, maar het kan voorkomen dat een RMO-bijeenkomst niet op korte termijn plaatsvindt nadat het inspectieteam de notitie heeft opgesteld. Dit betekent niet dat hier altijd op moet worden gewacht. De leden van het inspectieteam kunnen via e-mail of telefonisch via het RCO het RMO informeren, zodat een gedragen besluit over een directe aanvullende actie of interventie kan worden genomen. Een goede communicatie met het lijnmanagement en het bestuur is hierbij van belang. Besluitvorming in het RMO vindt dan later plaats en dan kan indien nodig worden bijgestuurd.
Nadat een zorgnotitie in het RMO is vastgesteld, krijgt deze de status definitief, voordien heeft deze de status concept.

Het RMO beheert de regionale dossiers van zorgbedrijven. Iedere inspectiepartner informeert zijn eigen bestuurder/directie. De desbetreffende Seveso-OD stelt het bedrijf in kennis en bepaalt samen met de andere inspectiediensten de toezichtstrategie.

4. Interventiemiddelen

Per Seveso-zorgbedrijf wordt bepaald wat de beste aanpak is, dit is altijd maatwerk. Vanuit ervaring en gevoel worden de meest passende repressieve en/of meer stimulerende interventies gekozen. Dit kunnen repressieve interventies zijn, maar ook stimulerende instrumenten, afhankelijk van de problemen en het traject waarin het zorgbedrijf zich bevindt.
Indien een bedrijf is aangewezen als Seveso-zorgbedrijf, kunnen meer interventiemiddelen in worden gezet om de veiligheidssituatie op orde te krijgen, maar er is geen standaard aanpak. De beste aanpak is mede afhankelijk van het feit of sprake is van een niet-willer, een structurele overtreder, of een niet-kunner, zoals een bedrijf dat recent onder de Seveso-regelgeving valt.
Het is belangrijk om de meest passende instrumenten voor de situatie in te zetten, bijvoorbeeld het vooral inzetten van stimulerende interventies bij niet-kunners.

Mogelijke extra interventiemiddelen zijn hieronder genoemd. Deze lijst is niet limitatief en er kunnen meerdere instrumenten tegelijkertijd worden ingezet.

1. Directieoverleg van het bedrijf met bestuurder (bevoegd gezag en afhankelijk van het zwaartepunt van de zorgen bij voorkeur aangevuld met een bestuurder/directeur van de NLA, de VR, de waterkwaliteitsbeheerder of de burgemeester).
2. Overleg op managementniveau tussen bedrijf (manager, SHEQ-manager) en de toezichthouder(s) en/of de manager(s) van de inspectiepartners, waarbij de verschillende kolommen gezamenlijk optrekken in goede afstemming. Het kan overwogen worden om ook de OR te betrekken in een overleg.
3. Intensiveren van toezicht: het toepassen van verscherpt toezicht.
   Dit kan bestaan uit het vaker (kort) inspecteren dan eenmaal per jaar, het uitvoeren van een extra periodieke inspectie of (extra) onaangekondigd inspecteren.
4. Overgaan naar de volgende stap in de landelijke Seveso-handhavingsstrategie, zoals het opstellen van een bestuurlijke boete, een last onder dwangsom, exploitatieverbod op basis van artikel 4.9, lid 3 van het Bal of het opstarten van een strafrechtelijk traject.
5. Het (laten) opstarten van een veiligheidscultuurtraject.

Het doel van deze interventie is dat het bedrijf meer inzicht krijgt in het (dis)functioneren van de veiligheidscultuur, Dit kan bijvoorbeeld door inspecteurs en het management, personeel en de OR van het bedrijf het inschattingsinstrument Veiligheidscultuur uit GIR2.0 in te laten vullen, waarna de resultaten worden vergeleken en besproken.

6. Het laten opstellen van een plan van aanpak door het bedrijf.
   Dit kan worden toegepast als er relatief veel constateringen en overtredingen zijn of indien sprake is langere termijnen voor het oplossen van overtredingen met meerdere fasen. De uitvoering van een dergelijk plan van aanpak dient door het inspectieteam te worden gemonitord en wordt bij voorkeur vastgelegd in handhaving. Een plan van aanpak kan lopende handhaving niet doorkruizen.

Het uitvoeren van deze extra interventiemiddelen zal mogelijk extra inzet en capaciteit vergen van de leden van het inspectieteam.

In hoeverre een interventie effectief is, is afhankelijk van het type bedrijf en de houding van individuele functionarissen. Een bestuurlijk gesprek maakt doorgaans veel indruk. Ook publicatie van inspectieresultaten en dwangsommen wordt gevoeld. Er is geen verband te leggen tussen het type bedrijf en de meest effectieve interventie. Dit blijft maatwerk.

5. Werkwijze

5.1. Zorgnotitie

Een belangrijk document in de besluitvorming en monitoring van een zorgbedrijf is de zorgnotitie. Deze wordt geïnitieerd door het inspectieteam en vastgesteld in het RMO. De notitie geeft een korte en heldere weergave van de actuele situatie. Het doel van de notitie is het informeren van het RCO, het RMO en de bestuurders en is maximaal 1 tot 1½ A4'tje. Het betreft nadrukkelijk geen uitgebreide opsomming van de historie van de handhaving. In de notitie wordt helder uiteengezet waarom naar mening van het inspectieteam sprake is van een zorgbedrijf en welke interventiemiddelen kunnen worden ingezet.
Het is dus belangrijk is dat de gezamenlijke zorg over de veiligheid wordt beschreven en dat wordt getoetst aan de criteria uit paragraaf 2.3 (aanwijzing zorgbedrijf) of 2.4 (criteria voor de status zorgbedrijf-af). Daarnaast moeten de (extra) vervolgacties en interventiemiddelen worden beschreven, waarbij wordt gekeken naar de (niet limitatieve) opsomming van interventiemiddelen in hoofdstuk 4.

De notitie dient actueel te zijn en na iedere inspectie te worden bekeken en zo nodig worden aangepast. Een dergelijke aanpassing bestaat uit het aangeven van de huidige situatie, de ingezette interventiemiddelen en het effect daarvan. Het betreft géén aanpassing met een opsomming van constateringen en overtredingen van de laatste inspectie. Dit kan worden samengevat met een zin dat bijvoorbeeld tijdens de laatste inspectie er nog steeds sprake was van overtredingen of dat deze onvoldoende zijn opgevolgd. Als extra uitleg of toelichting noodzakelijk wordt geacht, kan dit worden toegevoegd in een bijlage bij de notitie.
Een notitie wordt pas definitief na vaststelling in het RMO.

In bijlage 2 zijn twee voorbeelden opgenomen van een format voor een zorgnotitie zoals deze in gebruik zijn.

5.2. Stroomschema aanwijzing zorgbedrijf

Onderstaand is in een stroomschema weergegeven welke stappen doorlopen worden bij het opstellen van een zorgnotitie en de bepaling of een bedrijf een zorgbedrijf is. Dit proces start eigenlijk altijd na een uitgevoerde inspectie. Dit kan een periodieke inspectie of een onaangekondigde inspectie zijn.

Na een inspectie of een uitgevoerde interventie, wordt telkens bekeken of de notitie moet worden geactualiseerd. De processtappen (aanbieden RCO en daarna RMO) zijn gelijk aan de stappen voor de aanwijzing als zorgbedrijf. De toets en het oordeel over de actualiteit en de status van het zorgbedrijf is uitgewerkt in het schema in paragraaf 5.3.

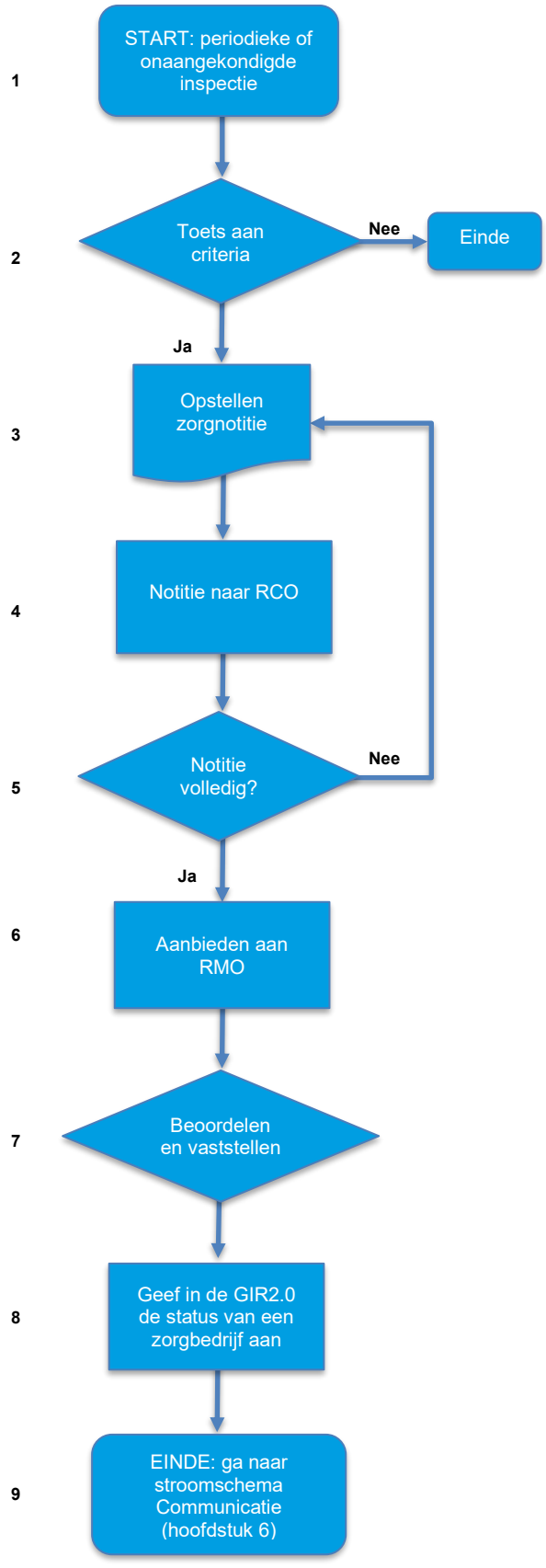

	Toelichting	Door
1		Inspectieteam
2	Toets aan de criteria uit §2.3.	Inspectieteam
3	Stel zorgnotitie op volgens §5.1 en de voorbeelden uit bijlage 2. Dit kan in een gezamenlijk overleg, of geïnitieerd door de inspectie-leider of de inspecteur OD.	Inspectieteam
4	Bij actualisatie zorgnotitie, of wijziging zorgstatus volgens §5.3 wordt dit schema vanaf deze stap 4 ook doorlopen.	Inspectieleider of OD-inspecteur
5	Toets op volledigheid: is de notitie gedragen door alle inspectiepartners? Is getoetst aan de criteria? Zijn interventiemiddelen voorgesteld?	RCO
6	RCO geeft advies over zorgnotitie aan RMO en biedt dit met de notitie aan.	Regionaal coördinator OD
7	Het RMO beoordeelt de notitie en stelt deze vast. Hierna wordt deze uitgezet binnen de diensten en wordt hierover gecommuniceerd. Zie stroomschema hoofdstuk 6.	RMO
8	Geef in de GIR2.0 bij Algemene gegevens van het bedrijf de status van het zorgbedrijf aan.	Inspectieleider of OD-inspecteur
9		

5.3. Stroomschema actualiteit en status zorgbedrijf-af

Toelichting	Door
Dit kan worden geïnitieerd door het inspectieteam (na een inspectie) of door het RMO (na een interventie vanuit het RMO)	Inspectieteam, eventueel aangegeven door RMO
Toets aan de criteria in §2.4	Inspectieteam
	Inspectieteam
Stel zorgnotitie op volgens §5.1 en de voorbeelden uit bijlage 2.	Inspectieteam of OD-inspecteur (als inspectieteam niet actief is)
Als blijkt dat het bedrijf geen zorgbedrijf meer is, wordt de zorgnotitie hierop aangepast. Dien de zorgnotitie in via de lijn zoals aangegeven vanaf stap 4 in het schema in §5.2.	Inspectieteam of Inspecteur OD (als inspectieteam niet actief is)
Geef in de GIR2.0 bij Algemene gegevens van het bedrijf aan dat het geen zorgbedrijf meer is.	Inspectieleider of Inspecteur OD
Ga naar stap 4 in het schema in §5.2 voor het indienen van de notitie bij het RCO en het laten vaststellen in het RMO.	Inspectieleider of Inspecteur OD

6. Communicatie

Een goede aanpak van de communicatie over zorgbedrijven is van groot belang, het is immers een complex onderwerp waar meerdere actoren bij betrokken zijn en er staan relatief grote belangen op het spel. Het gaat niet alleen over veiligheid voor de werknemers en de fysieke leefomgeving, maar ook over de belangen van het betreffende bedrijf. Nadat in het RMO is vastgesteld of een bedrijf een Seveso-zorgbedrijf is of dat een bedrijf dit juist niet meer is, en de zorgnotitie definitief is, moet hier over gecommuniceerd worden. Een van de doelen van de zorgbedrijvenaanpak is het informeren van het bestuur en de opdrachtgevers van de inspectiepartners, zodat zij in geval er iets gebeurt direct kunnen acteren en altijd op de hoogte zijn.
Daarnaast is het voordeel van de zorgbedrijvenaanpak en de zorgnotitie dat nieuwe inspecteurs die betrokken worden bij het bedrijf, gemakkelijk op vlieghoogte kunnen worden gebracht van de risico's en de veiligheidsissues.
Er wordt in de huidige fase nog verkend of alle zorgnotities centraal opgeslagen kunnen worden waarbij autorisaties aangeven of anderen deze kunnen bewerken en/of lezen.

In het jaarverslag van SEVESO+ worden de zorgbedrijven genoemd. Hierin wordt aangegeven of een bedrijf een nieuw zorgbedrijf is en of het bedrijf zich gedurende het jaar dusdanig heeft verbeterd dat de status van zorgbedrijf niet meer nodig is.

De communicatiestappen en verantwoordelijkheden staan in het schema in paragraaf 6.1.

6.1. Stroomschema communicatie

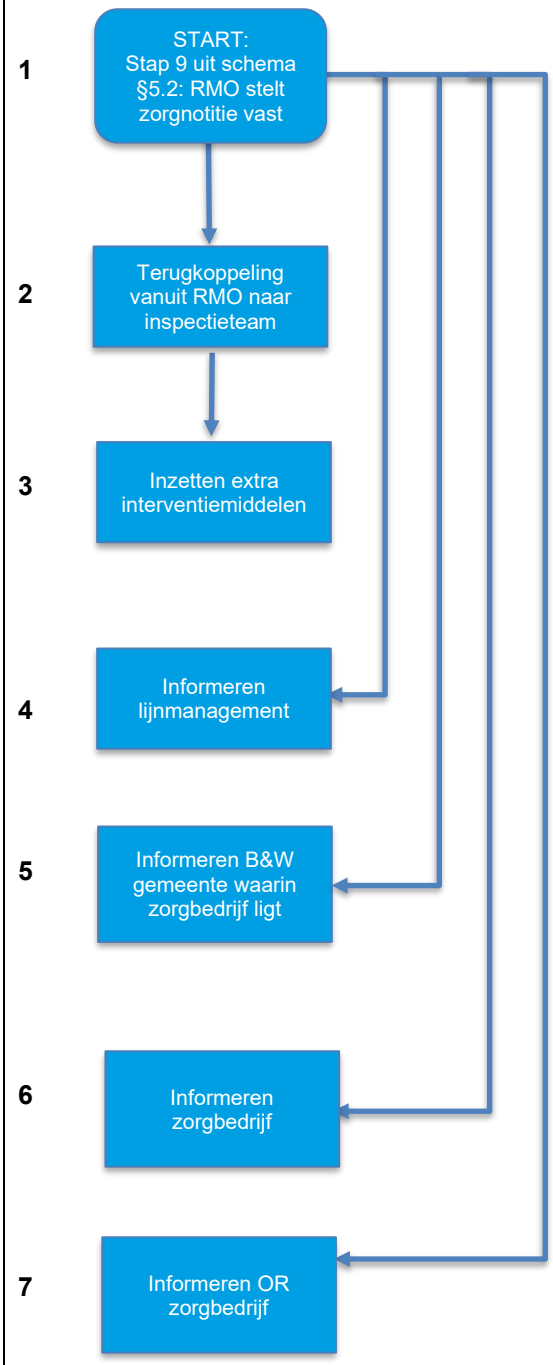

	Toelichting	Door
1	Het RMO stelt een zorgnotitie en daarmee de zorgbedrijf-status vast. De zorgnotitie is hierna definitief.	RMO
2	RMO-leden koppelen de zorgbedrijf-status (eventueel via het RCO) terug naar het inspectieteam, inclusief welke (extra) interventiemiddelen het RMO nodig acht.	RMO-leden
3	Inspectieteam coördineert de extra interventiemiddelen. Initiatief bij de inspectieleider of de OD-inspecteur als het inspectieteam niet actief is.	Inspectieteam/ OD-inspecteur
4	RMO-leden informeren het lijnmanagement van de eigen organisatie, bijvoorbeeld in een periodiek zorgdossieroverleg.	RMO-leden
5	De OD informeert B&W en GS dat binnen haar grenzen en bedrijf is aangewezen op een wijze die past binnen de bestaande overlegstructuren. Het betreft een mededeling en de zorgnotitie wordt niet gedeeld.	Voorzitter RMO
6	Schriftelijke mededeling aan het bedrijf over de zorgbedrijf-status.	Voorzitter RMO in overleg met OD-inspecteur
7	Mededeling bij punt 6 in afschrift aan de OR verzenden.	Voorzitter RMO in overleg met OD-inspecteur

Bijlage 1: Taken en verantwoordelijkheden

Seveso-inspecteurs

De inspecteurs inspecteren de Seveso-inrichtingen en hebben daarmee kennis van wat er speelt. Zij beoordelen tijdens inspecties het veiligheidsbeheerssysteem (VBS) en de technische staat van installaties. Indien nodig ondernemen zij vanuit hun eigen inspectiedienst en bevoegdheden de noodzakelijk initiële stappen voor handhaving op basis van vastgesteld handhavingsbeleid. Ze zijn als team verantwoordelijk voor het invullen van de vragenlijst over de veiligheidscultuur. De inspecteurs zijn verantwoordelijk voor het tijdig afgeven van een signaal aan hun regiocoördinator Seveso op het moment dat zij als team inschatten dat een bedrijf als zorgbedrijf zou moeten worden aangemerkt.

Seveso inspectieteam

Na een periodieke of onaangekondigde Seveso-inspectie stelt het inspectieteam het inspectierapport op en wordt de vragenlijst voor de veiligheidscultuur ingevuld. Dit is het moment waarop het inspectieteam vaststelt of de Seveso-inrichting moet worden aangemerkt als zorgbedrijf. Dit gebeurt op basis van kennis en ervaring en de vastgestelde criteria (zie paragraaf 2.3 en 2.4). Bij twijfel wordt dit besproken met de regiocoördinator.

Als het inspectieteam van mening is dat een Seveso-inrichting moet worden aangemerkt als zorgbedrijf, stelt het inspectieteam een concept-zorgnotitie op met de relevante informatie en een toets aan de criteria. Twee voorbeelden voor een standaard opzet van een notitie zijn opgenomen in bijlage 2. De notitie is een gezamenlijk product van de inspectiepartners. De notitie is op hoofdlijnen en beslaat 1 tot 1½ A4’tje. Deze dient geschikt te zijn om rechtstreeks te delen met het lijnmanagement om hen te informeren over de motivatie waarom sprake is van een Seveso-zorgbedrijf en welke extra interventie-instrumenten worden ingezet. Een eventueel historisch overzicht, feitenrelaas of overzicht van handhavingsacties kan worden opgenomen in een bijlage. Houdt de notitie kort en bondig en zet daarin vooral waar het op dat moment over gaat. De inspectieleider is verantwoordelijk voor

het tijdig aanleveren van de zorgnotitie bij zijn/haar coördinator. Bij dringende zaken moeten de coördinatoren direct worden ingelicht.

Seveso-regiocoördinatoren

De Seveso-regiocoördinatoren van elke inspectiedienst zorgen ervoor dat zij tijdig signalen ontvangen van inspecteurs over potentiële zorgbedrijven. Als een concept-zorgnotitie wordt ontvangen, wordt dit in het volgende RCO besproken.
De coördinatoren bewaken de kwaliteit en uniformiteit van zorgnotities. Zij gaan na of de notitie volledig en geschikt is, of de meest geschikte interventiemiddelen worden ingezet en of de voorgestelde vervolgstappen passend zijn voor de situatie. Hierbij bewaken de coördinatoren dat gelijksoortige problematiek op uniforme wijze wordt benaderd. Na het zorgdossieroverleg koppelt de coördinator van de OD dit (via de inspecteur van de OD) terug aan het inspectieteam over de inhoud en de kwaliteit van de aangeleverde notities.
De coördinatoren bespreken de zorgdossiers in het RCO en de coördinator van de OD zorgt er vervolgens voor dat de zorgdossiers op de agenda van het RMO komen te staan, aangevuld met een advies hoe ermee om te gaan. Dit betreft nog steeds een conceptversie van de zorgnotitie.

RMO

Het management van de inspectiediensten neemt in het RMO, of indien noodzakelijk eerder, kennis van de aangeleverde informatie over de zorgbedrijven en koppelt terug als de aangeleverde informatie in onvoldoende mate aansluit bij de behoefte. Ook toetst het lijnmanagement of de voorgestelde acties naar hun mening adequaat zijn en neemt indien noodzakelijk een besluit als in de voorgestelde opvolging keuzes moeten worden gemaakt.
Vervolgens wordt de zorgnotitie in het RMO vastgesteld en krijgt deze de status definitief.

Bijlage 2: Voorbeelden zorgnotitie

Deze bijlage bevat twee voorbeelden van een zorgnotitie, zoals deze worden toegepast in twee Seveso-regio's. Belangrijk is dat de gezamenlijke zorg over de veiligheid wordt beschreven en dat wordt getoetst aan de criteria uit paragraaf 2.3 (aanwijzing zorgbedrijf) of 2.4 (status zorgbedrijf kan eraf). Daarnaast moeten de (extra) vervolgacties, waarbij wordt gekeken naar de (niet limitatieve) opsomming van interventiemiddelen in hoofdstuk 4, goed worden beschreven.

Voorbeeld 1

Opgesteld door: Toezichthouder Seveso omgevingsdienst, Toezichthouder veiligheidsregio, Inspecteur Seveso NLA, eventueel: toezichthouder waterkwaliteitsbeheerder

Datum:

Status: [datum vaststelling in RMO vermelden]

Zorgbedrijf sinds: [vanaf welke datum RMO het bedrijf heeft aangemerkt als zorgbedrijf]

Bedrijfsnaam:
Adres en gemeente:
Bevoegd gezag Omgevingswet: Provincie

Aanleiding
Korte toelichting van de aanleiding. Denk hierbij aan een (korte!) weergave van de ervaringen en (het aantal en de soort overtredingen van de laatste inspectie. Geef ook aan of dit eenmalig is of een trend van de afgelopen jaren. Een eventuele opsomming van de resultaten en overtredingen van de afgelopen inspecties kan in een bijlage worden toegevoegd.

Toets aan de criteria
- *Is het risicodenken binnen het bedrijf onder de maat?*
- *Is bij het bedrijf de tendens om te zakken in de veiligheidsprestaties?*
- *Is bij het bedrijf een streven naar verbetering, waarbij de houding of het gedrag (veiligheidscultuur) een belangrijke factor is?*
- *Zijn er bij het bedrijf regelmatige overtredingen?*
- *Is de financiële situatie van het bedrijf zorgelijk of spelen er zaken bij het OM?*
- *Is sprake van extra bestuurlijke- of media-aandacht voor het bedrijf?*

Samengevat
Samenvattende conclusie waarom het team op basis van bovenstaande criteria vindt dat het bedrijf moet worden aangemerkt als zorgbedrijf of geen zorgbedrijf meer is. Geef ook aan waarom dit de mening is van het inspectieteam. Indien het geen unanieme mening is, maar van twee van de drie partners, geeft dit aan en waarom.

Voorgestelde extra interventie- of handhavingsinstrumenten
Welke extra inspanningen worden geleverd/voorgesteld om het bedrijf weer zorgbedrijf-af te krijgen? Hierbij kan gedacht worden aan (lijst is niet limitatief):
- Directieoverleg van het bedrijf met bestuurder (bevoegd gezag en/of burgemeester eventueel met directeur uit een van de kolommen))
- Overleg op managementniveau tussen bedrijf en toezichthouder, manager, SHEQ-manager waarbij de verschillende kolommen gezamenlijk optrekken of in goede afstemming.
- Intensiveren van het toezicht, bijvoorbeeld een extra onaangekondigde inspectie.
- Toevoegen van het strafrecht

Toegepaste extra interventie- of handhavingsinstrumenten en het effect
Geef hier aan welke extra inspanningen al zijn uitgevoerd en wat hiervan het effect was.

Voorbeeld 2

Seveso-inrichting:	
Vestigingsadres:	
Opgesteld door:	[leden inspectieteam benoemen]
Bevoegd gezag:	
Datum:	
Status:	[datum vaststelling in RMO vermelden]
Zorgbedrijf sinds:	[vanaf welke datum RMO het bedrijf heeft aangemerkt als zorgbedrijf]

Toelichting Zorgdossier	
Inleiding	Beschrijf wanneer inspectie is uitgevoerd bij het bedrijf en kort waarom het bedrijf is aangemerkt als zorgdossier en waarom dat reden geeft tot het opstellen van deze notitie.
Zorg over veiligheid	Beschrijf kort waarom er zorg bestaat over de veiligheid bij de betreffende Seveso-inrichting. Denk aan relevante informatie over de organisatie en/of de problemen waarmee het bedrijf kampt, de veiligheidscultuur bij het bedrijf, wat de belangrijkste overtredingen zijn en of deze administratief, organisatorisch of technisch van aard zijn, of sprake is van directe dreiging op een zwaar ongeval. Toets hierbij aan de criteria uit de handleiding. Uitgebreide historische gegevens, feitenrelaas, handhavingsacties kunnen in de bijlage opgenomen worden, indien relevant.
Genomen acties	Beschrijf welke acties het inspectieteam al heeft ondernomen: - De (handhavings)acties die zijn ingezet staan in principe in de bijlage, maar als stilleggingen, processen verbaal, of lasten onder dwangsom zijn opgelegd, beschrijf die hier dan kort. - Beschrijf of extra (aangekondigde) inspecties zijn uitgevoerd of ingepland. - Beschrijf wie al is geïnformeerd (lokaal bestuur, repressieve dienst van de brandweer, OM)? - Beschrijf of hierover al managementoverleg dan wel bestuurlijk overleg heeft plaatsgevonden met de betreffende Seveso-inrichting en wat de eventuele afspraken zijn die daaruit zijn gekomen.
Vervolgtraject en in te zetten interventie-middelen	Beschrijf het vervolg van het traject, denk aan: - Wat gebeurt er als de Seveso-inrichting de overtredingen niet tijdig herstelt. - Welke acties worden voorgesteld (inplannen management- of bestuurlijk overleg, informeren OM, uitvoeren extra onaangekondigde inspecties of extra Seveso-inspectie, juridische toetsing, enz.). - In welke gevallen lijnmanagement en/of bestuurders geïnformeerd zal worden bij ontwikkelingen. Beschrijf in alle gevallen heel duidelijk wat je precies van wie verwacht en wat het inspectieteam zelf gaat doen, inclusief wat je per se niet wilt dat gebeurt. Laat geen onduidelijkheid hierover bestaan, omdat dan mogelijk zaken langer duren dan nodig of dat in gesprekken met bedrijven afspraken worden gemaakt die dwars ingaan tegen de handhavingsacties die al lopen. Ook kunnen in deze paragraaf eventuele keuzes worden voorgelegd aan lijnmanagement en/of bestuurders (kijk hierbij naar de, niet limitatieve, lijst van interventiemiddelen uit de handleiding), zoals: - Voorstel tot bestuurlijk overleg met directie van de Seveso-inrichting. - Te maken bestuurlijke keuze in de te volgen strategie van handhaving - Verzoek of kan worden ingestemd met het voorgestelde vervolgtraject?

Colofon

www.seveso-plus.nl
www.sevesoplusweb.nl
Rijswijk, januari 2025